

בסיעתא דטימיא

שיעור שבועי

הגאון הגדול

רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

פרשת ויקרא | 585

י"ג במרחשוון תשפ"ג

ניתן לשמוע בקו ישיר: 03-6171004

www.kolhalashon.com

גישה ישירה לשיעור במערכת קול הלשון

בלי לחפש ולדפדף בין השיעורים במערכת.
מתקשרים לקו קול הלשון במספרים הרגילים והישירים,
מקיימים מיד כוכבית * סולמית #
ואחריו את מספר השיעור **34304279** ולסיום סולמית #

פרשת ויירא תשפ"ג

שיעור הגר"י זילברשטיין שליט"א ב"בית הכנסת המרכזי רמת אלחנץ"

לע"נ שמואל ב"ר משה גודלבסקי ז"ל
לע"נ אברהם יצחק ב"ר אליעזר מנחם ושרה שפס ז"ל

בזכות חסדו של השד"ר

יהודי שהיה שד"ר בחו"ל (אוסף כסף לשיבות), הסתובב מעשיר לעשיר. השנה החליט לתפוס את כל העשירים יחד בשוויץ. הוא שכר חדר במלון וערב אחד ראה משפחה שלימה יושבת בלובי על כסאות הלובי, עם כל חפציהם. הוא שאל אותם מדוע הם יושבים כך ולא בחדר מסודר? ענו לו כל מיני תשובות, אבל הן לא התקבלו על ליבו. אמר להם שיעלו לחדר שלו, והוא יישן בלובי, אולם הם סרבו בתחילה, ולבסוף לאחר לחץ הם הסכימו. לאחר זמן רב, השד"ר הזה פגש את אבי המשפחה, והלה הזמינו לארוסי בתו. בתחילה סרב כי אין לו כל קשר, אבל האבא אמר לו שבזכותו מתקיימים האירוסין. הוא סיפר לשד"ר, שבתו ירדה מהדרך ורצתה להתחתן עם גוי ולא עזר כלום. המשפחה החליטה לנסוע אליה לשוויץ ואולי אם תראה אותם בוכים ומתחננים, תושפע. היא הייתה שם יחד איתם בלובי, וראתה את החסד של השד"ר, וזה השפיע עליה, היא אמרה כך יכול לנהוג רק יהודי ולא גוי. ועכשיו היא מתארסת עם בחור ישיבה. זוהי תוצאה של חסד, אנחנו אומרים "אבינו מלכנו כתבינו בספר זכויות". שואל הח"ח, איזו מן בקשה זו, אם יש זכויות מתחשבים, אם אין אז לא מתחשבים. אלא מבקשים שהקב"ה יזמן לאדם מצב של זכויות, כמו של השד"ר הזה.

הודיע בערב שיבת שיבנו בר מצוה ורוצה מפטייר וכבר ניתן לאחר

טיאלה:

בית כנסת שנקבע בו כלל שכל מי שרוצה שבנו בר המצוה יעלה לתורה יש להודיע זאת לגבאי שנה לפני השבת. ראובן נהג כפי התקנות והודיע

דין המפסיק ממשנתו ואומר מה נאה אילן זה - בזמן חופשה

טיאלה:

מצוי שבני תורה יוצאים לטיול בבין הזמנים, והולכים ביערות והרים, ותוך כדי ההליכה מדברים בדברי תורה. תוך כדי עיסוקם בדברי תורה רואים מראה נוף יפה מנפלאות הבורא. האם מותר להפסיק באמצע ולומר, מה נאה אילן זה? אולי כל דברי המשנה הם, באופן שיושב ולומד על מנת ללמוד, אז אם מפסיק ממשנתו - הרי זה מתחייב בנפשו. משא"כ כשיוצא להינפש ולטייל, גם כשמדבר בדברי תורה - זה אמור במחשבה תחילה להפסיק באמצע כשיש נוף יפה, דהרי על מנת כן יצאו לנפוש ולטייל?

תשובה:

יש להחמיר גם במצב זה. למה הדבר דומה? אדם נפגש עם ראש הממשלה ודן עמו בענייני הבטחון, הפגישה נערכת במקום חופשתו של ראש הממשלה. תוך כדי הליכתם במקום הדיונים שהם עורכים, הוא רואה נוף יפה ביותר. וודאי הוא שראש הממשלה יגער בו מאוד, משום שהרי הם מדברים בדברים הנוגעים לעם, למרות שזה במקום נופש, וזה ראשו בנוף!

גם בנידון דידן, אמנם הוא בנופש, אבל שמים וארץ תלויים בדברי התורה שהוא עסוק בהם עכשיו, התורה הזו שהם לומדים עתה מגינה על כל העולם כולו.

לחדר של החולה שצריך לקרא לו בתורה, והנה לפתע הוא רואה, כי החולה הוא לא אחר מאשר מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שהיה באותה עת מאושפז בבית החולים שערי צדק ועשו לו מנין, וחיפשו בעל קורא שיקרא למרן בתורה. הבחור מאוד התרגש, שיש לו הזדמנות לקרא בתורה לגדול הדור, ובכל זאת מכיוון שהכין את הפרשה היטב, הוא קרא את הפרשה כזקן ורגיל. כשסיים לקרוא את הפרשה, קרא לו מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, ושאלו מה הוא עושה כאן בבית החולים? השיב הבחור כי אמו מאושפזת בבית החולים, והם זקוקים לישועה. מרן הגרי"ש אלישיב קרא למנהל המחלקה, וביקש ממנו אם הוא יכול לדאוג לאמו של הבחור, מנהל המחלקה מיד נעתר לבקשתו של מרן, והלך מיד לטפל באמו של הבחור במסירות נפש, ללא שום עלות, וכך אמו זכתה לטיפול וליחס מיוחד, והתרפאה בתוך זמן קצר.

הנה, בנו של ראובן ויתר על הקריאה בבר המצוה שלו לבנו של שמעון, והקב"ה שילם לו לאחר כמה שנים שעזר לשלוח רופא מיוחד לאמו. עד כאן היה המעשה¹.

נכנס למקום סכנה בניגוד להוראות, האם ישי לצאת לחלצו?

שיאלה:

יהודי החליט לנסוע למקום מסוכן. כולם הזהירו אותו וניסו להניא אותו מלנסוע לשם, אולם הוא בשלו, החליט בכל זאת לנסוע למקום ההוא. כששהה שם אכן נוצר מצב מסוכן מאוד, והתעוררה

לגבאי שבנו נעשה בר מצוה בעוד שנה, ורוצה לעלות למפטיר, והנה בערב שבת בא שמעון וגם הוא מודיע שבשבת זו בנו נעשה בר מצוה, ורוצה לעלות למפטיר. שאל הגבאי את שמעון: "וכי הגעת מהירח, אתה לא יודע שבבית הכנסת יש תקנה שצריכים להודיע שנה מראש כשיש בר מצוה, וכך כתוב מפורש בלוח המודעות?!" השיב שמעון: "אני טרוד מאוד בתורה, ולא ראיתי ולא שמת לי לב למודעה, אני מצטער, אבל בכל זאת בני בר מצוה, ורוצה לעלות ולקרא בתורה". האם לתת לבן של שמעון לעלות לתורה?

תשובה:

מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל השיב: בנו של שמעון לא הפסיד מאחר ומה אשם הבן, הרי הוא היה קטן ולא חייב לדעת מהתקנות של בית הכנסת, והוא אינו חייב להפסיד את זכותו, שהרי גם הוא מתפלל שם, וגם לו זכות לעלות לתורה ולכן יטילו גורל.

כל המוותר אינו מפסיד

והנה המשך הסיפור היה, שבנו של ראובן ויתר על העליה לבנו של שמעון, ואע"פ שהתכוון מראש והכין עצמו לקרוא את כל הפרשה, הוא החליט לוותר. עברו כמה שנים, ואשתו של ראובן מאוד חלתה, היא אושפזה בערב שבת בבית החולים שערי צדק, ובנה ישב לצידה. לפתע עברו בין החדרים ושאלו אם יש מישהו שיודע לקרא בתורה? בנו של ראובן ידע לקרא את הפרשה, שהרי זאת היתה פרשת הבר מצוה שלו, שהוא התכוון לה זמן רב, והוא השיב שהוא יכול לקרא בתורה, והוא הלך

1 יש לשאול מה אפשר היה לומר, לולי דבריו של מרן הרב אלישיב זצ"ל?

תשובה:

יתכן, שהיה אפשר לומר שמכיוון שהגבאי תיקן תקנה, והוא הממונה, בסמכותו לתקן תקנות למען הסדר הטוב, ותקנות אלו תקפות תמיד, גם למקרים מיוחדים "שלא ידעו" ו"לא ראו". ואם כן היה בסמכותו של הגבאי לתקן תקנה שתהיה תקפה גם באופן זה, ולא לתת לבן של שמעון לעלות לתורה, מכיוון שהוא לא הודיע לו מראש, כמו שתוקן. ולמעשה טענה זאת לא נתקבלה ע"י מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל והלכה כמותו ואי אפשר לנשל ילדים קטנים מזכויותיהם.

והנה מה שדימה צובע לכתב ע"ג כתב, צ"ע, דיסודה של מלאכת כותב הוא התקשורת שבין אדם לחברו שהיא נוצרת בעזרת הכתיבה, שע"י כך יודע חברו מה רצונו ממנו. ע"י הכתיבה יודע הוא כיצד לנהוג, ולכן אם בין כך יש עדין רושם לכתיבה הראשונה ואפשר לקרא בה, אם כן אינו מוסיף שום דבר חדש ומשום כך פטור הדבר דומה למש"כ 'כף החיים' בהלכות זורע, שאם בין כך יש מים בזרעים, אין מלאכה בתוספת מים. משא"כ בצובע שיסודו ייפוי וע"י כך שהנעלים נתלכלכו וחזר והשחירם הרי שכעת מיפה אותם מחדש, יתכן שחייב ואינו דומה לכותב. ויעיין ב'תפארת יעקב' שם על התפא"י שכתב שחייב גם משום צובע.

אגב אפשר לייעץ שבמקרה כזה ילכלך חזרה (שנית) את נעליו באבק ובחול ואז נתבטלה מעשה השבת, והדבר דומה למה שדן ה'תהלה לדוד' [סימן שי"ח סק"ג], שאם קלקל והחזיר את המצב לקדמותו לא נאסר. ועיין גם בפמ"ג [סימן שי"ט א"א סק"א], ובשו"ת רב פעלים [ח"א סימן י"ג].

צדקה משיחק כדורגל שהרוויח ממשיחקי שבת

טיאלה :

שחקן כדורגל שהרוויח כסף רב ממשחקי כדורגל בשבת (ועתה שב בתשובה), רוצה להפריש ממנו מעשר לשיבה, אם לקבל ממנו?

תשובה :

אין בגוף המשחק חילול שבת דאורייתא, אלא טלטול הכדור בכרמלית, ואף שיש מחיצה מסביב לאצטדיון, לא נחשב לרשות היחיד מכיוון שלא הוקף לדירה. והרי זה כמו קרפף שלא הוקף לדירה שהיו כרמלית, וכמבואר בשו"ע [סימן שמ"ו ס"ג]. (יעיין מסכת שבת דף ז'.)

מעיקר הדין אין איסור לקבל ממנו, שהרי זה מעשה שבת, שאסור רק לזה שעשה את המעשה, אבל לאחרים וכן למקבלים ממנו מותר במוצאי שבת, וכמבואר בשו"ע [או"ח סימן שי"ח ס"א]. ובאמת גם לו עצמו מותר להנות מהכסף של מעשה שבת, כמבואר במשנ"ב [שם סק"ד], ורק מהמעשה עצמו אסור.

שאלה, אם לשלוח לשם יחידת מתנדבים לחלצו מהמקום ?

תשובה :

באו לשאול את הרב אלישיב זצ"ל וענה, אם יש עמו ילד קטן, יש לחלצם בגלל הקטן. אולם אין לשלוח חילוץ רק עבור הגדול, שנכנס לסכנה במודע.

שיה בבית מלון ולפתע מצא שיצחצחו נעליו בשבת

טיאלה :

מעשה בראובן שהתאכסן במלון, והיות והיה זה בימות החורף התלכלכו נעליו בבוץ ולכן פשטם והשאירם בחוץ, והנה להפתעתו כאשר הלך לביהכ"נ רואה שנעליו מצוחצחות ומבריקות. התברר לו שזה הנוהג כאן שמשאירים את הנעליים בחוץ, והעובד שהוא במקרה דנן אינו יהודי מצחצחן ומבריקן. נסתפק בראובן אם מותר לו לנועול אותן או לא, משום דנהנה ממעשה שבת?

תשובה :

כתב בתפארת ישראל [כלכלת השבת אות ל"ו מלאכת ממחק], דאם נכרי השחיר מנעליו לצורך ישראל, אסור לו ללבשן עד לערב בכדי שיעשו. והקשה בשו"ת 'תשורת שי' [סימן שכ"ח]: "ולי צ"ע דהא המג"א [סימן רנ"ב ס"ק י"ג] כתב, דאם הגוי החליק ותיקן המנעל בשבת, שרי ללבשו בשבת דהא היה ראוי ללבשו בלא"ה, וכמש"כ [בסימן רנ"ג א'], לענין תבשיל דאם החזירם עכו"ם בשבת מותר אם כבר נתבשלו רק שהוא מצטמק ויפה לו... והנה יש לעיין מה האיסור בהשחיר הנעלים (ויקסען), משום צובע ליכא למימר, דהא מבואר בפרק הבונה [ק"ד]: "כתב ע"ג כתב פטור", ופרש"י העביר קולמוס על אותיות כתובות כבר, וחדשן, משמע אף דעתה משחיר יותר בכ"ז פטור, והכי נמי ויקסין, דהמנעל כבר שחור רק עתה מחדשו, וכ"כ הנודע ביהודה [אבהע"ז פ"ה], שדיו על גבי דיו אפילו כשהשני משחיר יותר פטור. וה"ה צובע. אך צ"ע אם יש בזה ממרח. דאינו כשעווה אלא כשמן עב, דאסור רק מדרבנן."

איך שהגביר אומר את ברכות התורה, ואח"כ את המי שברך, ושומעים איך שהגביר מבטיח חמש מאות דולר.

הגביר שראה את המעשה הנפשע, שהקליטו אותו באמצע השבת, טען שכל תרומתו הוא מקח טעות, ולבית הכנסת כזה שמחלל שבת עבור כסף, אינו מוכן לתרום כלל, ואילו ידע שהוא מוקלט, לא היה עולה כאן לתורה.

לאחר מכן התחבט הגביר, אולי בכל זאת נדרו חל, וניגש לשאול, אם צריך לשלם את הסכום שנדר לבית הכנסת?

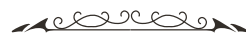
תשובה:

שאלה זו הובאה לפני מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל, והשיב: שהעולה לתורה לא חייב לשלם כלום, שאילו היה יודע שהוא מוקלט בשבת, לא היה עולה לתורה, ולא היה נודב מאומה, והוסיף, שאם הגבאי הפעיל את המכשיר, יש לקנסו לשלם את ההפסד שנגרם לבית הכנסת, שהרי על ידי חילול השבת שלו, גרם שהגביר לא ישלם, ואם לא היה מכשיר הקלטה בית הכנסת היה מרוויח, ויתכן שחייב מדיני שמים לשלם את התשלום שהיה משלם הגביר, אמנם גרמא בנזיקין פטור, אבל בדיני שמים חייב. הוסיף הגר"ח זצ"ל שכל דבריו אמורים כשכל מתפללי בית הכנסת הם כמו הגבאי, ושותפים לפשע, אבל אם גם מתפללי בית הכנסת לא ידעו מזה כלל, ואם היו יודעים היו מזדעזעים כמו התורם, מסתבר שהעולה חייב לשלם, כי הוא לא עבר איסור ממש, רק מתעסק, וברכותיו היו כדין, והמתפללים יצאו ידי חובתם בברכותיו, ולהם מגיעה התרומה. והגבאי זקוק לכפרה על מעשיו.

נראה שבכל זאת לא ראוי לקבל ממון, ובפרט לישיבה, כי אעפ"י שאין כאן חילול שבת, מ"מ יש בזה עקירת כל השבת בחילול שבת מסביב.

מסופר שפעם אחת בברנוביץ, פרצה אש באחד הבתים, ומכיוון שהיה חג, בחורי הישיבה העירו את הגויים שילכו להציל, והגוי שהצילו לו, רצה לתרום כסף לישיבה. ר' אלחנן וסרמן הי"ד סירב לקבל, והסביר: שלא מקבלים כסף מעכו"ם להחזקת תורה, שבזה אין להם שייכות (יעוין שו"ע יו"ד סימן רנ"ד ס"ב ט"ז סק"ד). ה"ה בעניננו המחלל שבת בפרהסיא דינו כעכו"ם, ואין לקבל ממנו ממון לישיבה שהרוויח בחילול שבת.

לכן נראה: שימסור את הצדקה ל"ועדה למען השבת" וכדו', שבכסף זה ישיבו רבים מעוון, ויתחילו לשמור שבת.

הגבאי והתורם התווכחו על גובה התרומה בשבת והגבאי שלח מבטייר הקלטה

סיאלה:

מעשה ביהודי עשיר שהגיע בשבת לבית הכנסת, הגבאי הבחין כי מדובר ביהודי עשיר, וכבדו בעליה. לאחר העלייה הגבאי ערך לו 'מי שבירך', והלה תרם סכום הגון לבית הכנסת. כעבור מספר ימים, ניגש היהודי לגבאי לשלם את חובו, וסיפר שאינו זוכר במדויק כמה נדב, "נדמה לי שנדרתי מאתיים דולר", הגבאי אמר לו: "גם אני איני זוכר במדויק, אבל ברור לי שהנדר היה גדול יותר".
הגבאי ניגש לבימה, הכניס ידו מתחת למפה שעליה, ושלף משם מכשיר הקלטה זעיר, ושומעים בבירור

להזכירכם, השיעור הבא יתקיים בעז"ה ביום ב', כ' במרחשון תשפ"ג, בבית הכנסת המרכזי ברמת אלחנן בשעה 20:00. תפילת ערבית בשעה 19:45.

ייטיר כוח גדול למערכת קול הלשון ולראשייה, על העברת השיעור באיכות מופלאה.

ניתן להאזין לשיעור בשידור חי מקול הלשון במס' טל' 03-6171004